

RAPORT
privind punerea în aplicare a măsurilor provizorii
de echilibrare de către entitatea de echilibrare
SRL „Moldovatrangaz”

CUPRINS:

I.	INTRODUCERE	3
II.	STADIUL DE DEZVOLTARE ȘI DE LICHIDITATE A PIEȚEI ANGRO A GAZELOR NATURALE PE TERMEN SCURT	4
	2.1 Numărul de tranzacții încheiate la punctul virtual de tranzacționare și numărul de tranzacții în general;	6
	2.2 Diferențele dintre cerere, oferte și cantitatea acestor oferte	6
	2.3 Participanții la piața angro a gazelor naturale	6
	2.4 Numărul de participanți activi pe piața angro a gazelor naturale pe termen scurt într-o perioadă determinată de timp	7
III.	MĂSURI PROVIZORII	7
IV.	MOTIVELE APLICĂRII MĂSURILOR PROVIZORII	7
	4.1 Explicația motivelor pentru care stadiului de dezvoltare a pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt justifică aplicabilitatea unor astfel de măsuri	7
	4.2 Evaluarea modului în care măsurile vor spori lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt	8
	4.2.1 Serviciile de Echilibrare	8
	4.2.2 Aplicarea toleranței	8
	4.2.3 Plata provizorie pentru dezechilibru	9
	4.2.3.1 Metoda de stabilire și cuantumul garanției financiare/măsurilor de securitate financiară	10
V.	MĂSURI DE SUBSTITUIRE ȘI ELIMINARE A MĂSURILOR PROVIZORII	10
	5.1 Descrierea măsurilor care vor fi luate în scopul eliminării măsurilor provizorii	10
	5.2 Evaluarea calendarului de punere în aplicare a măsurilor provizorii	11
	5.3 Criteriile utilizate pentru stabilirea măsurilor provizorii	11

I. INTRODUCERE

Operatorul sistemului de transport al gazelor naturale „Moldovatrangaz” SRL, desemnat în calitate de Entitate de echilibrare (EE) în condițiile Hotărârii ANRE nr. 214 din 18.05.2021, a luat act de cerințele legale cu privire obligațiile ce-i revin în zona de echilibrare a Republicii Moldova și constată necesitatea aplicării măsurilor provizorii de echilibrare reglementate în Titlul VI, Capitolul X din Codul Rețelelor de gaze naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 420/2019 din 22.11.2019 (în continuare Codul rețelelor).

„Moldovatrangaz” SRL, în conformitate cu cadrul legal de reglementare, desfășoară activități menite să asigure implementarea instituțională a Entității de echilibrare (EE) și mecanismele optime pentru asigurarea echilibrării rețelelor de gaze naturale din zona de echilibrare a Republicii Moldova, necesar a fi aplicate în raport cu participanții la piața gazelor naturale.

În această ordine de idei, conducându-ne de prevederile Titlului VI din Codul rețelelor și Regulile pieței gazelor naturale aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019 (în continuare Regulile pieței gazelor naturale), SRL „Moldovatrangaz” prezintă Raportul privind punerea în aplicare a măsurilor provizorii de echilibrare, în conformitate cu prevederile Codului rețelelor.

Termenul pentru depunerea Raportului și domeniul de aplicare al acestuia sunt reglementate de dispozițiile Titlului VI, Capitolul X, secțiunea 2 din Codul rețelelor.

Entitatea de Echilibrare are obligația de a asigura elaborarea și implementarea măsurilor provizorii prescrise de Codul rețelelor, în absența unei lichidități suficiente a pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt. Acțiunile de echilibrare întreprinse de „Moldovatrangaz” SRL în condițiile măsurilor provizorii propuse, au ca obiectiv inițierea și susținerea dezvoltării factorilor de lichiditate a pieței angro pe termen scurt.

Codul rețelelor reglementează aplicarea următoarelor măsuri provizorii:

- Serviciile de echilibrare;
- Aplicarea toleranțelor;
- Plata provizorie pentru dezechilibru.

Pct. 603 sbp. 1 din Codul rețelelor stabilește cerințele cu privire la structura prezentului Raport care va include: o descriere, stadiului de dezvoltare și lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt la momentul întocmirii Raportului, măsurile provizorii care urmează a fi aplicate, motivele aplicării măsurilor provizorii, precum și o descriere a măsurilor care vor fi luate în scopul eliminării respectivelor măsuri aplicate.

Următoarele capitole ale prezentului Raport includ acțiunile preconizate a fi implementate de către „Moldovatrangaz” SRL în contextul măsurilor provizorii propuse, inclusiv o scurtă descriere a stării actuale a sistemului de echilibrare

II. STADIUL ACTUAL DE DEZVOLTARE ȘI LICHIDITATEA PIEȚEI ANGRO A GAZELOR NATURALE PE TERMEN SCURT

Lichiditatea pieței angro a gazelor naturale este la etapa incipientă de dezvoltare fiind caracterizată de:

- numărul redus al Utilizatorilor de Sistem (US) în calitate de potențiali participanți la respectiva piață de gaze naturale;
- lipsa unei platforme de tranzacționare a gazelor naturale;
- fluctuațiile semnificative a prețurilor de achiziție a gazelor naturale pe piețele angro internaționale;
- dezvoltarea incipientă a mecanismelor de integrare regională a piețelor ;
- procurarea preponderentă de gaze naturale prin intermediul contractelor pe termen lung.

În anul 2021, contractul privind aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova, încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” a fost prelungit pentru o perioadă de 5 ani.

Conform Raportului de activitate al ANRE în anul 2021¹, volumul total de gaze naturale importat/procurat a constituit 1205,7 mil. m³. De menționat că, în unele localități din raionul Cantemir sunt utilizate și gazele naturale autohtone, însă, volumele extrase și furnizate sunt foarte mici, de până la 0.1 mil. m³.

La această etapă, având în vedere faptul că Rapoartele de activitate ale ANRE și/sau a Furnizorilor de gaze naturale pentru anul 2022 nu sunt făcute publice, iar orice informație disponibilă poartă un caracter diseminat, „Moldovatrangaz” SRL, a utilizat în prezentul Raport datele disponibile operatorului de sistem rezultate din activitatea reglementată, care pot include, după caz o marjă de eroare nesemnificativă.

Participanții de bază al pieței gazelor naturale din Republica Moldova (conform Registrului de licențiere la situația din 02.12.2022 publicat pe pagina web a ANRE²) sunt:

1) **25 furnizori** de gaze naturale, inclusiv:

SA „Moldovagaz” - întreprindere integrată pe verticală, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale (în condițiile obligației de serviciu public), precum și deține 100% cotă parte în întreprinderile afiliate de transport și distribuție a gazelor naturale. Acționarii săi sânt SAP „Gazprom” (50%), Agenția Proprietății Publice a Republicii Moldova (35,33%), autoritățile regionale din regiunea transnistreană (13,44%) și alți acționari (1,23%);

SA „Energocon” – întreprindere cu capital integral de stat, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale, inclusiv în condițiile obligației de serviciu public și entitate responsabilă de crearea stocurilor strategice naționale de gaze. În condițiile Acordului de finanțare dintre Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Republica Moldova, „Energocon” SA este beneficiarul mijloacelor financiare fiind responsabil de achiziționarea gazelor naturale.

¹ <https://www.anre.md/raport-de-activitate-3-10>

² <https://www.anre.md/registrul-de-licentiere-3-261>

2) **2 operatori ai sistemului de transport (OST)** în partea dreaptă a Nistrului SRL „Moldovatrangaz” și SRL „Vestmoldrangaz” și **1 operator al sistemului de transport nelicențiat** în partea stângă a Nistrului – „Tiraspolrangaz” SRL;

3) **21 operatori ai sistemelor de distribuție (OSD)**;

4) **5 furnizori** ai gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

Operatorul sistemului de transport din stânga Nistrului *nu deține licență de transport a gazelor* (în condițiile legislative aplicabile în Republica Moldova fiind o societate afiliată „Moldovagaz” SA. Consumul de gaze naturale este concentrat în capitala Republicii Moldova – Chișinău, care consumă 59,5% din cantitatea totală de gaze naturale, și în mun. Bălți, care consumă 9,3% din consumul total al Republicii Moldova. Gazele naturale consumate sânt utilizate predominant în sectorul energetic (CET-uri, centrale termice) – 35,5%, în sectorul rezidențial (consumatori casnici) – 35,6%, alți agenți economici – 24,9% și instituții publice – 4,0%.

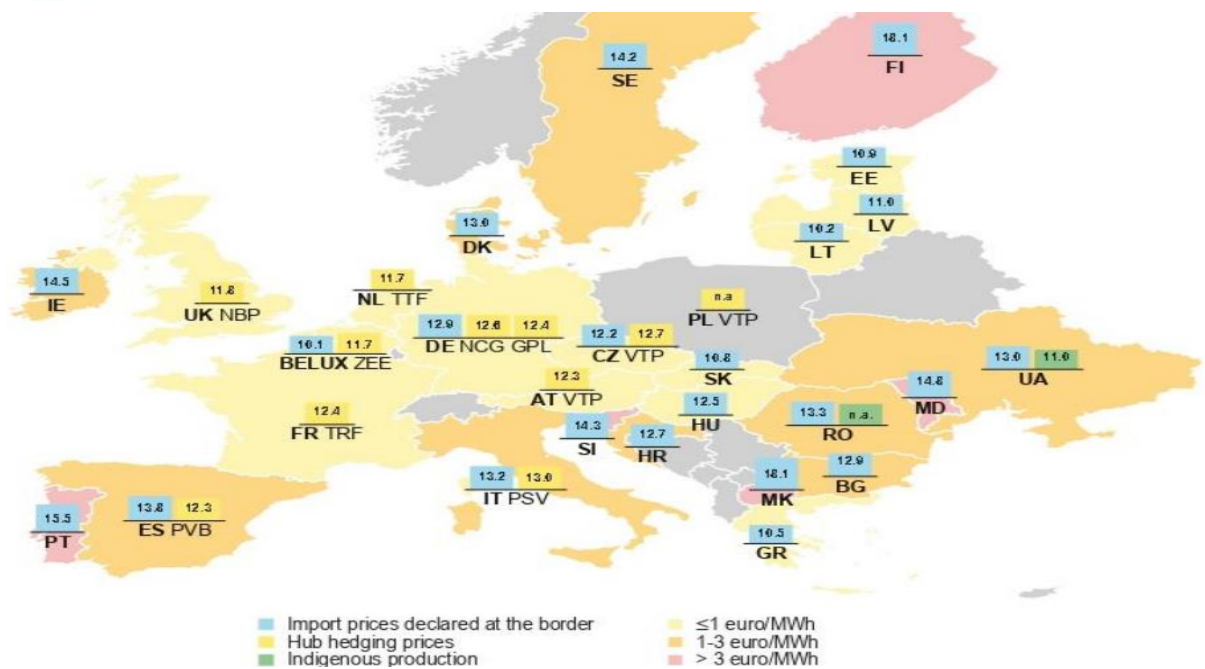
Conform prevederilor art. 11 și 89 din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, prin Hotărârea ANRE nr. 487 din 20.12.2019 a fost impusă obligația de serviciu public de furnizare a gazelor naturale la prețuri reglementate, către 11 titulari de licență pentru furnizarea gazelor naturale. La fel, întru executarea art.90 alin. (2) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, prin Hotărârea ANRE nr. 444 din 12.10.2021, ANRE a impus companiei SA „Moldovagaz”, obligația de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune a gazelor naturale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, pentru o perioadă de 3 ani.

În conformitate cu Hotărârea ANRE nr. 408/2011, piața gazelor naturale din Republica Moldova este considerată ca fiind necompetitivă.

Lichiditatea scăzută și prețurile ridicate pe piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova comparativ cu alte țări din regiune, sunt cu siguranță indicatori pentru o slabă integrare a pieței. Eforturile pentru o mai bună integrare a piețelor de gaze din UE și Comunitatea Energetică ar trebui să contribuie la creșterea lichidității și la convergența prețurilor. Mai jos, se prezintă costurile medii estimate de furnizare a gazelor naturale în UE și părțile contractante la Tratatul Comunității Energetice, Euro/MWh³.

³ <https://energy-community.org/documents/ECRB.html>

⁴ <https://www.anre.md/registru-hotraririlor-3-371?page=80&>

Sursa: ACER, 2020 MMR Gas Wholesale, iulie 2021

Tarifele (intrare-ieșire) pentru accesul la rețeaua de transport precum și metodologiile utilizate pentru calcularea acestora influențează semnificativ comerțul cu gaze, lichiditatea și concurența.

Prin Hotărârea ANRE nr. 884/2022 s-au aprobat tarifele de tip intrare/ieșire pentru serviciul de transport al gazelor naturale prestat de către SRL „Moldovatrangaz”, iar prin Hotărârea ANRE nr. 885/2022 au fost aprobate tarifele de tipul intrare/ieșire pentru serviciul de transport al gazelor naturale prestat de SRL „Vestmoldtransgaz”.

Lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt din Republica Moldova se situează la un nivel insuficient promovării concurenței, conform principiilor generale stabilite de Codul rețelelor.

2.1 Numărul de tranzacții încheiate la punctul virtual de tranzacționare și numărul de tranzacții în general

Dat fiind faptul că Punctul virtual de tranzacționare (PVT) nu a fost instituit, constituind o prioritate a Entității de echilibrare (EE), în conformitate cu prevederile Planului de acțiuni privind implementarea de către EE a Codului rețelelor și Regulilor pieței gazelor naturale, implementarea oricăror acțiuni aferente PVT, inclusiv tranzacțiile la PVT, până la instituirea funcțională a acestuia în conformitate cu actele de reglementare sunt inaplicabile. Instituirea PVT de către EE se preconizează pentru trimestrul I, 2023.

În anul 2021, în scopul asigurării echilibrării rețelelor de transport gaze naturale și acoperirii dezechilibrelor negative înregistrate de SA „Moldovagaz”, SRL „Moldovatrangaz” a efectuat 8 tranzacții de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, în volum de aproximativ 24,5 milioane m³, în conformitate cu prevederile Hotărârilor ANRE nr. 220 din 20.05.2021 și nr. 465 din 22.10.2021 cu privire la decontarea dezechilibrelor din rețeaua de transport al gazelor naturale a SRL „Moldovatrangaz”, precum și a Dispozițiilor nr. 1 din 22.10.2021 și nr. 5 din 19.11.2021 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Totodată, echilibrarea rețelelor de transport gaze naturale a fost gestionată de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova prin Dispozițiile sale, care a reglementat raporturile contractuale între SA „Moldovagaz” și SA „Energoacom”.

De menționat, că prin Hotărârea Guvernului nr. 589/2022 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în situație de urgență s-a impus S.A. „Energoacom” pentru un termen de 3 ani, obligația de serviciu public privind achiziționarea și/sau stocarea gazelor naturale precum și vânzarea acestora, în anumite condiții, către furnizorii de ultimă opțiune, desemnați de Agenție în conformitate cu prevederile art.90 din Legea nr.108/2016. Furnizorii de ultimă opțiune ai gazelor naturale, semnează cu S.A. „Energoacom” un contract-cadru de vânzare-cumpărare a gazelor naturale, conform căruia se achiziționează cantitățile respective de gaze naturale, în următoarele cazuri:

1) este sistată și/sau limitată livrarea pe piața gazelor naturale aferentă contractelor în derulare ale furnizorilor care au impusă obligația de serviciu public în conformitate cu prevederile art.89 din Legea nr.108/2016;

2) este necesară aprovizionarea consumatorilor cu cantități de gaze naturale suplimentare celor stabilite în contractele în derulare încheiate de furnizorii de ultimă opțiune;

3) prețul gazelor naturale livrate de S.A. „Energoacom” este mai mic decât prețul gazelor naturale contractate de către furnizorii de ultimă opțiune.

2.2 Diferențele dintre cerere, oferte și cantitatea acestor oferte

În contextul cererii sporite de gaze naturale determinate de temperaturile joase pentru perioada martie-aprilie, precum și a deficitului de gaze înregistrat în luna octombrie 2021, în anul 2021 a fost înregistrată o diferență dintre cererea și oferta gazelor naturale de aproximativ 36,5 milioane m³.

Acoperirea respectivelor diferențe/dezechilibrelor negative au fost reglementate prin hotărârile ANRE și Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prin implicarea SRL „Moldovatrangaz”, SA „Moldovagaz” și SA „Energoacom”.

2.3 Numărul de participanți cu acces la piața angro a gazelor naturale pe termen scurt

Potrivit *Raportului ECRB privind monitorizarea pieței angro de gaze naturale din țările Părți contractante ale Comunității Energetice, 2021* s-a calculat indicatorul nivelului de concentrare a piețelor pentru evaluarea performanței piețelor angro de gaze naturale. Potrivit Raportului, nivelul de concentrare a pieței (Herfindahl-Hirschmann Index) calculat pentru Moldova în anul 2020, a constituit 10,000:

Georgia	3,850
Macedonia de Nord	5,021
Serbia	8,105
Ucraina	3,576

Indicatorii prezențați mai sus denotă că în Republica Moldova indicatorul de concentrare a pieței este unul din cele mai înalte din țările membre ale Comunității Energetice.

În concluzie, lipsa unei piețe angro a gazelor naturale pe termen scurt, determină și lipsa participanților la această piață.

2.4 Numărul de participanți care au fost activi pe piața angro a gazelor naturale pe termen scurt într-o anumită perioadă de timp

Potrivit Raportului ECRB privind monitorizarea pieței angro de gaze naturale în Comunitatea Energetică pentru anul 2020, la Punctele de interconectare a RM s-au raportat 21 shipperi. Volumul total de gaze naturale procurate în anul 2020 s-a majorat cu 69,3 mil. m³ (6,6 %) comparativ cu anul precedent și constituie 1127,0 mil. m³.

În anul 2022, gazele naturale procurate de la S.A.P. „Gazprom” au constituit 869,3 mil. m³, iar cele procurate de la SA „Energocom” în mărime de 96,0 mil. m³ de la alți furnizori circa 5,0 mil. m³.

III. MĂSURI PROVIZORII

Măsurile provizorii de implementare a normelor privind echilibrarea, sunt reglementate în Codul rețelelor gazelor naturale și Regulile pieței gazelor naturale.

Măsurile provizorii de echilibrare includ:

- *Utilizarea serviciilor de echilibrare;*
- *Aplicarea toleranțelor;*
- *Plata provizorie pentru dezechilibru.*

IV. MOTIVELE APLICĂRII MĂSURILOR PROVIZORII

4.1 Explicația motivelor pentru care stadiul de dezvoltare a pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt justifică aplicabilitatea unor astfel de măsuri

Absența unui nivel suficient de lichiditate a pieței angro a gazelor naturale în ceea ce privește produsele standardizate pe termen scurt (PSTS) așa cum prevede pct. 599 din Codul rețelelor și pct. 88 din Regulile pieței gazelor naturale, precum și lipsa accesului la o platformă de tranzacționare, determină sarcina EE de a pune în aplicare măsurile provizorii stipulate în Capitolul X al Codului rețelelor.

În temeiul pct. 70 din Regulile pieței, pct. 5 din Codul rețelelor și cererii SRL „Moldovatrangaz”, ANRE a luat decizia de a aproba platforma de tranzacționare a gazelor naturale operate de SRL „BRM East Energy” conform Hotărârii nr. 172 /2022.

Deși în Registrul de licențiere al ANRE, la situația din 02.12.2022 sunt înregistrați 25 de furnizori ai gazelor naturale, majoritatea din ei nu sunt activi pe piața gazelor naturale din Republica Moldova, iar cererea de gaze la nivel național este acoperită în proporție de peste 90% de un singur furnizor.

În conformitate cu Hotărârea ANRE nr. 408/2011, piața de gaze naturale în Republica Moldova este stabilită drept necompetitivă din cauza existenței unei singure surse de import, acesta fiind realizat de către furnizorul – SA „Moldovagaz”.

Astfel, ținând cont de cele expuse mai sus, se preconizează aplicarea, în perioada tranzitorie de implementare a mecanismelor de echilibrare, a măsurilor provizorii descrise în capitolul III al Raportului.

4.2 Evaluarea modului în care măsurile vor spori lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt

Avantajele aplicării de către EE a măsurilor provizorii descrise mai sus, includ, dar nu se limitează la:

- securitatea aprovizionării cu gaze naturale, evitând riscurile aferente activității de transport atât pentru OST cât și pentru US;
- facilitarea accesului US la piața gazelor naturale;
- facilitarea transferului cantităților de gaze naturale între US în scopul echilibrării propriilor portofolii, în condițiile prevăzute în Capitolul X, Codul rețelelor;
- crearea unor condiții transparente, echitabile și nediscriminatorii de stabilire a relațiilor comerciale între US, precum și între EE și US;
- creșterea eficienței economice și a competitivității între participanții la piața gazelor naturale;
- integrarea pieței gazelor naturale din Republica Moldova pe piața regională care va contribui la creșterea lichidității, prin dezvoltarea surselor de aprovizionare.

În continuare, vom realiza o descriere pe compartimente a impactului măsurilor provizorii de reglementare:

4.2.1 Serviciile de Echilibrare

În absența unui nivel suficient de lichiditate a pieței angro a gazelor naturale în ceea ce privește produsele standardizate pe termen scurt (PSTS), la întreprinderea acțiunilor de echilibrare, Codul rețelelor permite EE utilizarea ca alternativă, *serviciile de echilibrare*.

Serviciile de echilibrare reprezintă serviciile prestate unui OST (EE) în bază de contract, necesare pentru îndeplinirea acțiunilor de echilibrare.

Serviciile de echilibrare urmează a fi achiziționate într-un mod bazat pe piață, prin intermediul unei proceduri de licitație publică, transparentă și nediscriminatorie, în conformitate cu Regulile pieței gazelor naturale. Termenii și condițiile contractelor privind furnizarea serviciilor de echilibrare urmează a fi elaborate de SRL “Moldovatrangaz” și coordonate cu Agenția, fiind aplicabile tuturor furnizorilor serviciilor de echilibrare, în conformitate cu prevederile Regulilor pieței gazelor naturale.

4.2.2 Aplicarea toleranței

Conform pct. 618 din Codul rețelelor, nivelul de toleranță reprezintă cantitatea minimă de gaze naturale care urmează să fie cumpărată sau vândută de către fiecare US la un preț de referință (mediu ponderat).

Conform prevederilor Codului rețelelor, nivelul de toleranță zilnică reprezintă suma până la care dezechilibrele portofoliului de echilibrare sunt decontate la prețul de referință, determinat ca măsură provizorie până când nu există suficientă lichiditate de piață.

Dacă rămâne o cantitate de gaze naturale care depășește nivelul de toleranță, ce face parte din cantitatea de dezechilibru zilnic a fiecărui utilizator de sistem, aceasta este vândută sau cumpărată la PVT.

Conform pct. 616 din Codul rețelelor, toleranțele se aplică:

- numai în măsura în care sunt necesare și pe durata minimă necesară;
- cu privire la cantitatea de dezechilibru zilnic a utilizatorilor de sistem;
- pe bază transparentă și nediscriminatorie.

Nivelurile de toleranță zilnică urmează a fi determinate în conformitate cu pct. 157 din Regulile pieței gazelor naturale:

1) pentru consumatorii finali cu MPZ, 5% din cantitatea totală MPZ alocată pentru ziua gazieră;

2) pentru consumatorii finali MZ, 10% din cantitatea totală MZ alocată pentru ziua gazieră;

3) în cazul în care dezechilibrul zilnic este:

a) negativ (intrări < ieșiri diferența cu care cantitatea prognozată pentru consumatorii MNZ este mai mică decât valoarea alocată pentru consumatorii MNZ, pentru ziua gazieră.

b) pozitiv (intrări > ieșiri), diferența cu care cantitatea prognozată pentru consumatorii MNZ depășește valoarea alocată pentru consumatorii MNZ pentru ziua gazieră.

Aplicarea nivelurilor de toleranță zilnică vor facilita accesul US la sistemul rețelelor de transport a gazelor naturale prin:

- gestionarea/ajustarea portofoliilor de echilibrare a US;
- reducerea riscului la care este expus utilizatorul de sistem în gestionarea echilibrului dintre intrările și ieșirile sale;
- stimularea US în vederea identificării și stabilirii mecanismelor optime de determinare a cantităților gazelor naturale preconizate pentru transport, inclusiv a mecanismelor asiguratorii.

4.2.3 Plata provizorie pentru dezechilibru

Cantitatea de gaze naturale aferentă dezechilibrului zilnic, se va calcula cu formula:

$$Q_D = A(i) + T(C) - T(V) - A(e)$$

în care:

A(i) - cantitatea de gaze naturale alocată în punctele de intrare ale rețelei de transport la care US a rezervat capacitate;

A(e) - cantitatea de gaze naturale alocată în punctele de ieșire ale rețelei de transport la care US a rezervat capacitate;

T(C) - notificarea în PVT a unei tranzacții de cumpărare efectuate de US;

T(V) - notificarea în PVT a unei tranzacții de vânzare efectuate de US.

Până în a 14-a zi gazieră a lunii M+1, Entitatea de echilibrare calculează, pentru fiecare PRE, cantitățile de dezechilibru zilnic cumulate pentru toate zilele gaziere din luna precedentă M (cantitatea lunară de echilibrare) și plata pentru dezechilibru zilnic cumulată pentru toate zilele gaziere din luna precedentă M (plata lunară netă pentru dezechilibru).

Plata pentru dezechilibru se bazează pe cantitatea finală de dezechilibru. În cazul în care US are **dezechilibru negativ** dar în limitele nivelului de toleranță zilnică, plata în ziua gazieră D-1 ce urmează să fie facturată se va calcula cu formula:

$$P_D = \text{Abs}(Q_D) * P_{cg}$$

unde:

P_D – plata pentru dezechilibru;

Q_D - cantitatea de dezechilibru zilnic a US pentru ziua gazieră D-1;

P_{cg} - prețului de referință se determină ca minimum dintre prețul de referință de pe piața gazelor naturale adiacente din țările vecine, ajustate cu costurile de transport din/către acea piață sau obținerea prețului de referință pe baza prețului mediu ponderat al gazelor naturale la import al tuturor furnizorilor de gaze naturale din luna precedentă sau - valoarea serviciilor de echilibrare utilizate de către Entitatea de echilibrare.

TL- nivelul de toleranță pentru consumatorii cu măsurare zilnică, după cum este definit la pct.157 din Regulile pieței gazelor naturale.

Abs()- descrie valoarea absolută a funcției între paranteze.

Max{A(i), A(e)} - valoarea maximă dintre cantitatea de gaze naturale alocate în punctele de intrare ale rețelei de transport la care PRE a rezervat capacitate sau cantitatea de gaze naturale alocată în punctele de ieșire ale rețelei de transport la care PRE a rezervat capacitate;

În cazul în care PRE are dezechilibru negativ și a depășit limitele nivelului de toleranță zilnică, plata pentru dezechilibru zilnic în ziua gazieră D-1 care urmează a fi facturată, se va calcula conform formulei:

$$P_D = TL * \text{Max} \{A(i), A(e)\} * P_{cg} + (\text{Abs}(Q_D) - TL * \text{Max} \{A(i), A(e)\}) * 1 * P_{cg}$$

În cazul în care o PRE are dezechilibru zilnic pozitiv și se încadrează în nivelul de toleranță, plata pentru dezechilibrul zilnic a unei zile gaziere D, care urmează să fie creditată către PRE, se calculează cu formula:

$$P_D = Q_D * P_{cg}$$

În cazul în care o PRE are un dezechilibru zilnic pozitiv și a depășit nivelul de toleranță, plata pentru dezechilibru zilnic a unei zile gaziere D, care urmează să fie creditată către PRE, se calculează cu formula:

$$P_D = TL * \text{Max} \{A(i), A(e)\} * P_{cg} + (Q_D - TL * \text{Max} \{A(i), A(e)\}) * 0,9 * P_{cg}$$

În cazul în care plata lunară netă pentru dezechilibru a unei PRE este pozitivă, PRE emite o factură pentru plata lunară netă pentru dezechilibru către Entitatea de echilibrare, iar în cazul în care plata lunară netă pentru dezechilibru este negativă, Entitatea de echilibrare emite o factură pentru plata lunară netă pentru dezechilibru către PRE, în conformitate cu prevederile contractului de echilibrare.

Stabilirea și valoarea garanției financiare.

Fiecare Parte responsabilă de echilibrare (PRE) are obligația de a depune o garanție financiară în favoarea Entității de echilibrare, pentru a atenua riscul de neplată de către PRE a facturilor emise de Entitatea de echilibrare pentru plățile pentru dezechilibru.

Garanția financiară poate fi constituită de către PRE în una dintre următoarele forme:

- garanție bancară irevocabilă și necondiționată, plătitibilă la prima solicitare a Entității de echilibrare, emisă de o bancă de renume licențiată să activeze în Republica Moldova,
- depozit de numerar într-un cont bancar indicat de Entitatea de echilibrare în contractul de echilibrare.

Nivelul garanției (NG) financiare va fi determinat după cum urmează:

- a) pentru PRE care au avut o relație contractuală cu EE în anul gazier precedent:
 $NG = \text{Contravaloarea maximă a dezechilibrelor cu titlu de deficit înregistrate de către PRE în două luni consecutive din anul gazier precedent;}$
- b) pentru PRE care nu au avut o relație contractuală cu EE în anul gazier precedent:
 $NG = 10\% \text{ din valoarea volumului contractor spre transportare, pentru prima lună de derulare a contractului. Începând cu a doua lună de derulare a contractului } LG = 2 \times \text{Valoarea dezechilibrelor negative înregistrate de respectivul PRE în luna anterioară, aplicabilă și actualizată lunar pe toată durata contractului.}$

V MĂSURI DE SUBSTITUIRE ȘI ELIMINARE A MĂSURILOR PROVIZORII

5.1 Descrierea măsurilor care vor fi luate în scopul eliminării măsurilor provizorii

Măsurile provizorii reglementate în prezentul Raport, precum și măsurile incluse în Planul de acțiuni privind implementarea de către EE a Codului rețelelor și Regulilor pieței gazelor naturale vor fi integral substituite prin implementarea cadrului normativ de reglementare.

Termenul preconizat pentru implementarea măsurilor provizorii este de până la 12.12. 2025, totuși perioada vizată urmează a fi revizuită în funcție de multitudinea factorilor de ordin juridic, organizatoric și funcționali aplicabili.

Implementarea etapizată a cadrului normativ de reglementare, a documentelor contractuale, crearea PVT, a Platformei/platformelor de echilibrare și tranzacționare vizate etc., va determina aplicabilitatea integrală a condițiilor de echilibrare stabilite.

5.2 Evaluarea calendarului de punere în aplicare a măsurilor provizorii

În conformitate cu pct. 602, Secțiunea 1 și pct. 603, alin. 4, Secțiunea 2, Capitolul X, Codul rețelelor, EE va elimina măsurile provizorii cel târziu la expirarea perioadei de cinci ani de la intrarea în vigoare a Titlului VI din Codul rețelelor (12.12. 2025).

Având în vedere lipsa pieței angro, respectiv lichidității acesteia, SRL „Moldovatrangaz” va aplica măsurile provizorii necesare pe durata maximă prevăzută în lege.

În scopul evaluării conformității măsurilor de punere în aplicare a Codului și a aplicării măsurilor provizorii și pentru determinarea următoarelor etape de eliminare a măsurilor provizorii, EE va prezenta în limitele periodice reglementate către ANRE Rapoarte anuale.

5.3 Criteriile utilizate pentru stabilirea măsurilor provizorii

Criteriile utilizate pentru stabilirea măsurilor provizorii rezultă din cadrul juridic de reglementare, complexitatea acestora raportată la practicile altor state cu experiență similară, inclusiv din acțiunile preconizate și necesar a fi întreprinse în scopul creării și creșterii lichidității pieței pe termen scurt, și anume:

- Înființarea unui punct de tranzacționare virtual (PVT) – necesar pentru a permite US (Traderilor) să efectueze schimbul de gaze între ei și să își reducă la minimum zilnic dezechilibrele;
- Integrarea pieței de gaze naturale a RM pe piața regională (în perspectivă inițiativa SEEGAS), fapt care ar contribui la creșterea lichidității, și utilizarea diverselor surse și rute, ce oferă oportunități pentru transmiterea unor cantități suplimentare de gaze naturale către și prin tranzitul teritoriului Republicii Moldova.
- Elaborarea planului și măsurilor referitor la aplicarea toleranțelor și calificarea nivelului de toleranță corespunzătoare.

Principalele criterii includ dar nu se limitează la:

- Cadrul juridic național de reglementare;
- Practicile altor state cu experiență similară;
- Situația în sectorul energetic național și obiectivele principale în conformitate cu Strategia națională în sector;
- Resursele disponibile de dezvoltare a activității reglementate și politicile naționale de susținere a activității întreprinderilor specializate.